

... "Bil je čudovit večer. Tukaj v Kanadi lahko
zadržite prelepo slovensko kulturo in ste obenem
stoprocentni Kanadčani. To ste lahko, to morate
biti. Veste, naša dežela bo postala boljša z vašo
pomocjo... Mi smo ena družina, zbrana iz vseh
delov sveta. To je Kanada..."

Generalni guverner Njegova Ekselence
Ed Schreyer, 9. decembra 1978 Sloven-
cem v Winnipegu, Man. — v slovenščini.

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

... "v imenu vseh Kanadčanov vam prinašam
iskreno sporočilo, da je v naši deželi, kjer prebiv-
a 24 milijonov ljudi in ki obsega preko 3 milijone
kvadratnih milj, dovolj prostora za nas vse.
Mi počemo, da se spremenimo, prosim obdržite
svojo slovensko kulturo in dediščino in obogatite
našo skupno deželo!"

Generalni guverner Njegova Ekselence
Ed Schreyer, 9. decembra 1978 Sloven-
cem v Winnipegu, Man. — v angleščini.

LETNIK XXX. - VOLUME XXX.

April 1979

Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave., Toronto, Ont., Canada M6G 2T5

Številka 4 — No. 4

ODREŠENIK ČLOVEKA — REDEMPTOR HOMINIS

Prva okrožnica papeža Janeza Pavla II.

15. marca je izšla prva okrožnica papeža Janeza Pavla II. z naslovom Redemptor hominis. Papež jo je začel pisati kmalu po svoji izvolitvi v poljščini. Papež je bil že pred izvolitvijo priznan avtor teoloških del, pa tudi literarnih ustvaritev. Okrožnici je dal svoj osebni pečat — odpravil je formalno obliko "mi" s preprostim "jaz" in vključil tudi osebne trenutke kot n. pr. svoj odgovor na vprašanje, če sprejme izvolitev za papeža. Okrožnica je, kot je bilo že več prejšnjih, začeti s Janezom XXIII., naslovljena tudi vsem ljudem dobre volje z razliko, da je tokrat izrecno naglasil vsem "možem in ženam".

Premik poudarka

Ze od začetka vladanja je papež nakazal, da bo bolj poudarjal osebe kot pa organizacije. Medtem, ko so si prejšnji papeži prizadevali, da bi uredili razmere zlasti v veri sovranih deželah s konkordati ter tako vsaj nekoliko zaščitili pravice katoličanov, so morali v večini primerov to prizadevanje plačati s koncesijami, ki so se večkrat zdele celo duhovnikom i vernikom v prizadetih državah n potrebne, posebno še, ker so vlade kljub slovesnim zagotovilom vedno našle dovolj prilik, da so vernike še naprej zapostavljale in ravnale z njimi kot manjvrednimi državljani. Sedanjemu papežu se očitno ne mudi preveč s takimi kompromisi med Vatikanom in raznimi državami. Njegov poudarek je na pravicah poedinca. Če bodo države priznale pravice poedincev, ki so mnogokrat vsaj na papirju (n.pr. v ustavah

komunističnih držav) zagotovljene vsem državljanom, potem bodo morale priznati pravico do izpovedovanja in prakticiranja vere tudi katoličanom (in pripadnikom drugih ver) ne glede na to, ali obstajajo kake formalne pogodbe z Vatikanom ali ne. Predstavniki Cerkve se bodo tako lažje izognili nevarnosti, da bi jih režimi uporabliali kot sredstvo svoje propagande, zlasti za slabo poučene in lahkoverne tujce in pa hlinjeno vdanostnih izjav režimu, ki ne zamudi nobene prilike, da spodbuja vero in nalaga neopravičene ovire tako vernikom (nedostop do kaksne koli odgovornosti in vplivnega položaja v družbi) kot verskim skupinam (ovire delovanja med mladino, oviranje karitativnega dela, odklajanje ali vsaj velike težave za stavbna dovoljenja za bogoslužne prostore in podobno).

Krščanski nauk o človeku

Glavni predmet okrožnice je nauk Cerkve o človeku — teze krščanske antropologije. Neki komentator je omenil, da ta okrožnica ni socialna okrožnica. Njegova trditve je upravičena v toliko, da ni v njej podrobnejšega razpravljanja o družbenih ustanovah, toda vsak

nauk o človeku ima posledica za ureditev družbe. Zato smemo upravičeno šteti tudi to okrožnico med socialne okrožnice Cerkve kot je bila n.pr. okrožnica Janeza XXIII. o Miru na zemlji, ki je tudi posvečena v glavnem opredelitvi in obrambi človekovih pravic.

Uvodno poglavje

Po kratkem orisu pomena učlovečenja in odrešitve v zgodovini človeštva primerja papež razmere v Cerkvi za vlade Pavla VI. in ob njegovem nastopu ter ugotavlja, da vse težave sicer še niso mimo, toda v

Skrivnost odrešenja

Za človeštvo je Kristusovo učlovečenje osrednjega pomena, ker le tako je mogoče zopet vzpostaviti in zagotoviti človekovo veličino, dostojanstvo in vrednost. V dosegu

mnogih ozirih je položaj mnogo bolj ši. Kot posebno pozitivni razvoji omenja napredek v izvajanju kolegi-jalnosti in v izboljšanju razmer z drugimi krščanskimi cerkvami kot tudi nekrščanskimi verami.

Odrešeni človek in njegov položaj v sodobnem svetu

Naloga Cerkve je omogočiti vsakemu človeku, da najde Kristusa. Zato ne more biti brez- brižna do ničesar, kar ogroža za človekovo blaginjo. Eno takih važnih področij je danes tehnika. Papež razvija biblično misel o "gospodovanju": Človek mora uporabljati tehniko tako, da služi celotnemu človeku, tudi njegovi duhovnosti, ne pa, da dovoli, da ga usuzni. V pravilnem redu morajo biti etični principi nad tehniko, pravice človeka nad stvarmi in duhovnost nad snovnostjo. Zgolj materialistična civilizacija je pravo suženjstvo. Nepravilni in tudi velik prepad med bogatimi in reveži,

dajanje prednost dobičku na škodo ljudi in potrošniška usmerjenost. Papež oboja tudi velikanske vsote, ki jih države uporabljajo za oboroževanje, namesto da bi porabile te denar za izboljšanje življenskih razmer večine človeštva, ki nima dovolj sredstev za življenje. Papež hvali tudi univerzalno deklaracijo človečanskih pravic, ki prizna vsaj na papirju vrednost človeka, ugotavlja pa, da je vse preveč primerov, ko oblasti ne spoštujejo človekove pravice na udeležbi v političnem in občestvenem življenju družbe. Posebno naglašata zatiranje verske svobode v uradno ateističnih političnih sestavih.

Marija — mati Cerkve

Papež zaključí okrožnico s povezana s Cerkvijo, ker je poudarkom pomembnosti omogočila Kristusovo učlovečenje. pobožnosti k Mariji, ki je tako tesno

Notranje zadeve v Cerkvi

Papež je izrazil v okrožnici tudi svoje stališče do raznih vprašanj, v katerih so bili med katoličani mne- nja deljena.

Teologija: Papež pozdravlja pluralizem metod v teologiji, toda naglašá, da morajo ostati teologi tesno povezani z učno Cerkvijo. Noben teolog nima pravice, da pro- daja pod teologijo zbirko svojih lastnih idej. Evharistija: Evharistija je središče zakramentalnega življenja, toda ne sme se izroditi v zgolj izraz bratstva med ljudmi brez povezave z božan- sko skrivnostjo.

Spoved: Papež pohvali oživljenje kornalnega vidika pokore, toda spreobrnitev je osebna zadeva. Zato

ni mogoče nadomestiti osebne spovedi z občestvenim slavljenjem. Celibat: Papež opominja duhovnike latinskega obreda, da so zavestno in svobodno sprejeli obvezo celibata in naj to obljubo tudi izpolnjujejo.

Poklic: Papež poudarja, da ni mogoče primerjati članstva v Cerkvi s članstvom v kaki drugi organizaciji. Članstvo v Cerkvi je po lic, zaveza k delu za graditev celotnega mističnega telesa Kristusa. V okviru tega splošnega poklica so še posebni poklici, ki zavezujejo katoličane na celo živ- ljenje — zakon, duhovništvo in redovništvo.

Rudolf Čučej

• Mati Tereza iz Kalkutte je do- bila 1. marca v Rimu Balzanovo nagrado za človečanstvo, mir in bratstvo. Nagrada je 500.000 švi- carskih frankov in jo podeljujejo vsako tretje leto. V Kanadi zbira finančno podporo za njevo delo, ki ga podpira sedaj že kakih 90.000 članov, ne samo po Indiji, marveč tudi po drugih predelih sveta, posebna organizacija. Blaganjik je Rev. Frank G. West, S.J., 211 Steeles Ave. East, Willowdale, Ont. M2M 3Y6.

• Za 75letnico jezuitskega teologa Karla Rahnerja je izdala založba Herder 700 strani obsegajočo knji- go pod naslovom "Wagnis der Theologie" (Tveganost teologije). Razprave je prispevalo 38 njegovih bivših učencev. Knjigo je uredil Herbert Vorgrimler. Založba Herder je izdala za Rahnerjevo obelodniti tudi antologijo nekaterih njegovih najvažnejših del pod naslovom "Rechenschaft des Glaubens". Od upokojitve l. 1971 naprej živi dr. Rahner v Mün- chenu.

Kanadske federalne volitve 22. maja

Na dan volitev izpolnite svojo državljansko dolžnost. Volite po svojem lastnem prepričanju, za tistega kandidata, za katerega mislite, da bo najboljšje zastopal vaše interese! Ne ostanite doma! Pojdite na volišče in volite!

Joe Clark,
voditelj Progresivno-
Konservativne stranke.

Ed Broadbent,
voditelj NDP stranke.

Rt. Hon Pierre E. Trudeau,
kanadski ministerski predsednik
in voditelj Liberalne stranke.

Dramatic changes sweep the world scene

We are witnessing the beginning of a new era in world

relationship: THE CHINA ERA

Dr. Planinsic's address at Charters Valley High School — Pa.
on March 13, 1979

MARCIA
COLBERT

Because of his objective remarks about world politics in general and American foreign policy in particular I am enclosing his address for publication in Slovenska Država. — M.C.

"Life is as deep as the sea. A man comes to the surface for a while, swims around there, has a bit of fun, and then sinks into the depths again, making way for others..."

Tisnikar — painter of man's last moments on earth.

In 1945 the U.S. emerged from the war as the strongest military and economic power in the world with the monopoly of atomic weapons.

How times have changed!

While American prestige and influence had skidded remarkably, a huge part of Southeast Asia, China, Eastern Europe, Cuba and a chunk of Africa have fallen into the red totalitarian orbit with a sleepy

resignation of the U.S. and the rest of the Western world.

A factor, common to nearly all of the crises affecting the free world, is the retreat of the U.S. from its once high pinnacle of world power and prestige.

And slowly America's firmness began to erode. Communist aggression in 1950 in Korea was blocked but not defeated, which led to the outbreak of the Vietnamese

"It is an axiom of the art of war that the side which stays within its fortifications is beaten..." — Napoleon

times.

The U.S. with major Western allies was on the verge of a major victory against Soviet and Cuban

war. Nothing was done to assist the Hungarian, Polish and East German uprisings in 1956. The scene was repeated in the same fashion in Czechoslovakia twelve years later.

The 1961 Bay of Pigs attempt to free Cuba of Castro's rule was one of the most inept operations in American history, partly redeemed in the Cuban missile crises the following year.

backed forces in the Angolan civil war in 1975, when the U.S. Congress, fearful of another Vietnam

(Dalje na strani.)

SLOVENSKI GLAS

Je glasilo tzv. Slovenskega Narodnega Predstavnštva (SNP), 60 V prvi, juljski številki, ki je letnična univerze v Lublinu na Poljskem s fotokopijo papeževega programa tega predstavnštva, ki stoji na stališču slovenske državne neodvisnosti z demokratičnimi in krščanskimi temelji. Odločno odklanja socializem naj bo v kakršnikoli obliki, pluralizem v demokratični družbi in vse dosedanje politične stranke.

Ureja ga 17 članski uredniški odbor. Tako vodstvo SNP kot tudi uredniki nastopajo, radi osebne varnosti, kakor pravijo, pod psevdonimi. Izgleda pa, da so to mladi ljudje, ki so prišli v svobodni svet na delo kot začasní delavci.

Značilnosti SG so: udarnost in borbenost, ki včasih zaide v ekstrem, brezkompromisni boj za slovensko neodvisnost, ki bo prosta vsakega komunizma, marksizma in socializma. Povdarjajo pomen vere za vzgojo človeka in za življenje in so ostri kritiki Jugoslavije in Jugoslovancev.

List izhaja mesečno, s slikami v veliki revialni obliki na 30. straneh. Članki so deloma originalni deloma prevodi vendar naj- več iz nemščine in poljščine. Zadnja decembrska številka ima sledečo vsebino: Poslanstvo svete

noči, Presveta Devica pri telefo- nu (po francoskem originalu), 60 letnična univerze v Lublinu na Poljskem s fotokopijo papeževega programa tega predstavnštva, ki stoji na stališču slovenske državne neodvisnosti z demokratičnimi in krščanskimi temelji. Odločno odklanja socializem naj bo v kakršnikoli obliki, pluralizem v demokratični družbi in vse dosedanje politične stranke.

Ureja ga 17 članski uredniški odbor. Tako vodstvo SNP kot tudi uredniki nastopajo, radi osebne varnosti, kakor pravijo, pod psevdonimi. Izgleda pa, da so to mladi ljudje, ki so prišli v svobodni svet na delo kot začasní delavci.

Značilnosti SG so: udarnost in borbenost, ki včasih zaide v ekstrem, brezkompromisni boj za slovensko neodvisnost, ki bo prosta vsakega komunizma, marksizma in socializma. Povdarjajo pomen vere za vzgojo človeka in za življenje in so ostri kritiki Jugoslavije in Jugoslovancev.

• Iz Argentine je prispela novica, da so v zadnjem času, tam umrli trije poznani Slovenci: prof. dr. Rudolf Hanzelič, bivši profesor verouka na celjski gimnaziji in mladinski voditelj v Z.F.O., ing. Maks Ocvirk iz Vojnika pri Celju in g. Pavle Fajdiga, član s.n.o.

• Biokemist in časnikar Ferdi- nand Seguin iz Montreala je prvi Kanadčan, ki je dobil Kalinga nagrado. To je najvišja mednarodna nagrada za popularizacijo znanosti.

„Kam je veselje šlo?“

BORUT LIKAR (Slovenija)
»(Iniciativa)«

Ko je bil kardinal Wojtyla izvoljen za papeža, je Poljska naravnost eksplodirala od sreče in veselja. Veliko novico so ljudje sprejeli z zahvalnimi molitvami, toda še prej so imeli tudi solze v očeh, znanici in neznanci so se objemali in prepevali po cestah, zaplapolale so zastave, zazvonili zvonovi. Čez vso deželo je praznično završalo, srca so bila kot elektrizirana, vsakdo je vedel, da so tudi vsi drugi enako srečni. Vsa ta čustva so bila še toliko bolj silovita, ker so bila že preveč desetletij potlačena in zadušena od nasilniškega režima. Odvratne megle je pregnala neznanska svetloba, vsaj za nekaj nepopisnih dni.

Ta poljska epizoda nas opominja, kako so za duhovno zdravje vsakega naroda vsaj včasih potrebni silni trenutki množičnega veselja, občutenega prav do globin srca. Taki izbruhi kolektivnega zanosa so naravno potrebni celo narodom, ki živijo v svobodi in v miru s samim seboj. Tudi njihovo vsakdanjost mora kdaj pa kdaj presvetliti praznično razpoloženje, da si oddahnejo od skupnih naporov, se ponosno ozrejo čez svoje obzorje in si zanosno začrtajo nove cilje. V veselju, ki ga vsi delijo z vsemi, pa je vedno skrita tudi zavest, da so med njimi neločljive vezi, ki jih je splela že davna skrivnostna usoda. Te vezi so iz prebivalstva naredile narod, iz prebivališča pa domovino.

Ce so srečnim narodom potrebni dnevi radosti, kako bi bili šle tistim, ki so kakorkoli prikrajšani za polnost samostojnega oblikovanja svoje usode! Mi- slimo na narode, ki jim tuji ali domači nasilniki krojijo usodo, predpisujejo vsakdanje zadržanje, določajo način življenja in dela, maličujo duhovno podobo,

vsiljujejo tujo miselnost, potvarjajo preteklost, dušijo ustvarjalnost, gazijo tradicije, zavajajo mladino, preganjajo drugače misleče ali jim celo strežijo po življenju. Mislimo na narode, ki morajo vse te stiske prestopiti še z najbolj po- niževalno od vseh: s prisiljenim pretvarjanjem, da so s tem celo zadovoljni. So- dobni nasilniki so namreč tako perversni, da svoje totalitarne sisteme prikazu- jejo kot srečno družbo ne samo nevedni tujini, marveč celo lastnim žrtvam.

V katero skupino narodov spada slovenski? Kdaj je zadnjič mogel dati duška resničnemu, globokemu kolektivnemu veselju? Trenutka sreče, ki zajame celotno skupnost, da se iščejo roke neznancev, da ne več kam s prepornim srcem; da vriska in poje vsa dežela — tega ta narod že dolgo ne pozna. Zadnjič je bilo to leta 1945, pa še tedaj ni vriskal ves narod, ker je velik njegov del jokal, bežal ali padal pod rafali tistih, ki so Slo- vence osvobodili na čisto poseben način.

Od tedaj se Slovenija lovi za znosni- mi oblikami življenja, ki tudi so, saj so gospodarji naše usode inteligentnejši od svojih primitivnih učiteljev na Vzhodu in so vedno pravočasno spuščali malo ventile, da ni nikoli počilo. Za nameček so si v zadnjih časih izmislili še najbolj razširjen stavek: »Da bi Tito vsaj še dolgo živel!« Spretno doziranje pritiska in tiho gojenje strahu pred Sovjeti — na teh dveh primitivnih, a učinkovitih tri- kih sloni vsa interna stabilnost jugoslo- vanske diktature. In ljudje morajo objek- tivno priznati, da so seveda na boljšem, kot bi lahko bili.

Toda to ni srečno življenje narodne skupnosti. To je le životarjenje v sivini in negotovosti. Najhuje je to, da se mno-

gim tako stanje zdi kar normalno.

Nekje v ozadiju te zakamufilirane tra- gedije pa je še nekaj, na kar nas je spet opozoril papež iz poljske dežele. Ob ne- ki priliki je vzkliznil: »Narod živi od resnice o samem sebi in ima do te re- snice pravico!«

Slovenska resnica!

Ta gre danes skozi zamotane aparate režimske manipulacije, ki cele bloke po- datkov sploh ne spuščajo skozi filtre, druge pa prilagajajo svojim potrebam in so delno ali v celoti potvorjeni. Zaveza dezinformacije in ponaredekov se vije od tolmačenja naše davnine do posredova- nja sedanje stvarnosti. Vse je pod nad- zorstvom modernih mračnjakov, ki do- volijo in predpisujejo samo resnice, ki jim ne škodijo, in »resnice«, ki naj bi utemeljevale njihov obstoj. Podobni so hudodelcem, ki sekajo korenine v sadov- njaku, in zlikovcem, ki krajevo doku- mente iz arhivov.

Zaradi tega zlasti novi rodovi čedalje manj vedo o ljudeh, idejah in naporih, ki so dajali vsebino naši preteklosti ter moč in veselje za nadaljnjo rast in raz- voj. Vse teži za prikazovanjem, kot da bi se svet začel v letu 1945. Tu so na bolj ali manj perfiden način na delu svo- jevrstne duhovne prisilne delavnice, ki se danes v Sloveniji imenujejo šole, druž- benopolitične organizacije in manipula- torstva javna občila. Iz mladih slovenskih rodov ustajajo čisto posebne invalide, na zunaj zdrave in nasmejane, na zno- traj pa čedalje bolj nepoučene, oropane za slovenske življenjske in duhovne po- datke, vedno bolj nezavarovane pred si- stematičnim žarčenjem režimsko predpi- sanih »resnic«. Med temi je seveda še prav posebno nevarna »resnica« o vsem dogajanju po letu 1941, ko se je sredi vojne tragedije pojavil uzurpator osvo- bodilnega boja ter obsodil slovenski na- rod na diktaturo, ki ji še danes ni vider- konca.

V takem položaju smo Slovenci

zani od informacij o sebi seveda tudi za sproti. Vsi, ki v domovini mislimo drugače, kot je predpisano, le redko ve- mo drug za drugega, ker je svoboda združevanja zamenjala svoboda policijskih posegov, svobodo obveščanja pa perfekten sistem molka ali laži. Slove- nija je podobna moderni ladji, polni ne- produšni pregrajenih prostorov. V ka- pitanski kajuti krmario PREUSMERI- TELJI, ki za mnenje ne sprašujejo niti posadke, kaj šele potnikov. Ti so svobodni le vsak v svoji kabini in niti vpra- šati ne smejo, kam sploh plovejo. Pre- smeritelji se od časa do časa pozaba- vajo s tem, da jim razločijo, kako so lahko srečni, da se ladja ne potopi.

Zunanji svet vidi v glavnem samo to lepo moderno ladjo, skoraj ničesar pa ne ve o tem, kar se zares na njej dogaja. Ali pa ne mara vedeti. To pa ne spremeni dejstva, da je naša domovina v rokah samozavcevcv, ki so dodatno ne- varni tudi zato, ker imajo spodobno mednarodno obličje. Sredi Evrope, jasno razdeljene v svobodni in nesvobodni del, obstaja dvolčna diktatura, na znotraj podobna vsem drugim na Vzhodu, na zunaj pa hoče veljati za nekaj simpatič- no avantgardnega, izvirnega in celo sve- tu za zgled.

To farso z gnusom odbijamo in ho- čemo nanjo brez oddiha opozarjati vse, ki kaj dajo na resnico.

Z vsjo zadržanostjo realstov vendarle čutimo, da postaja zahteva po resnici, po slovenski resnici, čedalje močnejša sila tudi tam, kjer moderni mračnjaki mislijo, da so že dovolj uspešno opravili svoje amputatorsko početje. Zakaj re- snico lahko pohabiš, pravice do nje pa nikoli. Nekoč bo pognala tudi iz potep- tanih in zaledenelih tal Slovenije.

Nekoč bo bo tudi slovenski narod sre- čal s svojim trenutkom globokega, odre- šilnega, svobodnega veselja. Delajmo za to, da se bo to čim prej zgodilo.

OPOZORILO

Vedno višji stroški tiskanja in poštne so nas prisilili, da bomo začeli z mesecem majem pošiljati naš časopis le rednim naročnikom, ki so naročnino za leto 1979 že poravnali.

Ce želite časopis v bodoče še prejemati in naročnine za letos še niste poravnali, storite to takoj, da si zagotovite nadaljno dostavljanje.

V času, ko se število slovenskih demokratiških časopisov iz dneva v dan bolj krči, je potreba po »Slovenski Državi« še večja. Kje bomo razpravljali o prepotrebni aktualnih slovenskih problemih, če še S.D. utihne? Ne pustimo ji umreti! Ali ne bi z njeno smrtjo zabili še nadaljni žebelj v krsto svobodnega slovenskega tiska? [Ali bomo dopustili, da bodo v bodoče komunisti edini slovenski zgodovinarji?]

Uprava S.D.

Prosimo vse naročnike, da nam na spodnja vprašanja čimprej odgovorite:

ODREŽI IN OPOŠLI

Ime in priimek

Točen naslov

Prilagam ček za \$6.- za naročnino (če še ni poravnana)

Želim ostati naročnik S.D. a bom naročnino plačal pozneje

Pripravljen sem s članki prispevati v S.D.

Pripravljen sem darovati iskarni sklad za odplačilo dolga, ki se je S.D. v zadnjih 30 letih izdajal, nakopičil

Moji predlogi, kako bi se višina časopisa dvignila

Glasbeni festival pri Mariji Pomagaj v Torontu

Prva slovenska župnija v Kanadi praznuje letos srebrni jubilej. Marija Pomagaj, Slovencev Kraljica že petindvajset let zbira v svoji cerkvi na Manning Ave. naše ljudstvo in ga vodi k Svojemu Sinu. Pred njenim oltarjem se v zakramentu svetega zakona povezujejo zvesta srca in ustvarjajo nove družine, od koder izhajajo pevci in pevke naših mladinskih zborov.

V proslavo tega jubileja, ob 30-letnici cerkvenega pevskega zbora in 20-letnici mladinskih zborov, smo v soboto 31. marca in v nedeljo 1. aprila v cerkveni dvorani Marije Pomagaj prisostvovali pomembni glasbeni prireditvi, ki je bila predvsem posvečena Mariji in narodni pesmi. Ker je letošnje leto svetovno leto otroka je program obsegal še izbrane otroške in mladinske pesmi.

V prvi točki so najmlajši počastili Marijo s simboličnim prizorom: Angelovo češčenje, ki ga je nastudirala ga. Nežka Skulj. Novost letošnjega festivala je bil instrumentalni kvartet Šturmovih (tri sestre in brat) (klarinet, flavta in elektronska harmonika). V prireditvi Petra Šturma so zaigrali Marijino: Se gori ljubezen, Venček narodnih in ameriško Happy Heart. Cerkevni pevski zbor že trideset let bogati cerkveno bogoslužje. Mnogi pevci in pevke vztrajajo v zboru od začetka. Pesem je spremljala njihova mlada pota že v domovini. Dvanajst let je Dušan Klemenčič že dirigent zbora, organist Jurij Eržen pa je prav tako veteran zbora. V prvi Marijini pesmi „Donec zvon“ je pela solo Milena Čekuta, naslednji dve pesmi pa sta narodni in domovinski (Tam, kjer pisana so polja in Meglica v jezeru). Prvi del je zaključil kvartet godbenikov pod vodstvom Matije Lebarja. Vsi člani kvarteta, so glasbeni učitelji in svetovalci pri Metropolitan Separate School Board. Kvaliteta! V slavo Mariji so se oglasile trobente v kompoziciji Zmagala si Devica slavna in

božale naša ušesa v prijetni skladbi Po jezeru bliz Triglava ter zaključile z moderno ameriško Bugler's Holiday.

V drugem delu je pela mladina. Otroški zbor je v čast božji Materi zapel Ave Marija in dve pristrčni otroški Sijaj sončece in Katra. Mladinski zbor je najmočnejša skupina. Danes so s solistoma Johnnyjem Kolenkom in Silvijo Kolaric ob spremljavi celotnega orkestra zapeli V Tvojo hvalo priprošnjica, najodličnejšo pesem letošnjega festivala. Naslednja je himna Brezjanske Marije — Marija Pomagaj nam sleherni čas. Pomladno idilo opeva koroška pesem Lušno je v igred. Romanika domače zemlje pa odseva iz skladbe Lipa. Dekliški zbor se čustveno razgiblje v popevki Žalovale še rožice so. Naslednji dve pesmi sta umetniški izvedbi prejšnjih festivalov. Zacetela bo spet vsa dolina je v slovenščino prevedena priljubljena ameriška pesem. Z orkestrom in zborom nastopa Johnny Kolenko. Z duhovno pesmijo Mi smo srečni se mladina župnije Marije Pomagaj pokloni in izroči Jezusu svojemu Gospodu.

Ob koncu programa podari mladina pevovodji skromno darilo v obliki piščalke in indijanskega tomahavka. Č.g. Zrnc se ob tej priliki spomni pionirjev mladinskih zborov: Silvija Ovčjak-Kolaric in Marija Babič nastopata kot pevki in instrumentalisti v zboru že od vsega začetka. G. Vilko Čekuta je dolga leta napovedoval vsebino festivalov in pripravljaj opremo vabil in programov. Duša in vodja orkestra pa je glasbeni učitelj Matija Lebar, ki vztrajno spremlja pevske nastope. V zadnjih besedah pa je zahvala vsem sodelujočim skritim delavcem, pevcem, staršem otrok, ki skrbno pošiljajo svojo mladino k pevskim nastopom in predvsem Mariji Pomagaj, ki nas vse združuje in varuje v svojem zemskem domu na Manning Ave.

Anica Resnik

Pomladni koncert Fantov na vasi

Slovenski narod je narod pevec, slovenska zemlja je domovina veselih ljudi. Pesem je govornica s ca in v melodijah se prelivajo utripi ljudske duše. V z odnji mladosti se odpro vrata v čudovito kamrico glasov in harmonij, ki prevzamejo človeka. Slovenska ljudska duša je prepolna tega notranjega bogastva. Iz stoletja v stoletja poje in vriska, joče, ljubi, moli, trpi in živi... V visokem poletju odmevajo vriski iz hriba v hrib... Zgubljajo se v romarskih pesmih pobožnega ljudstva... Ob večerih se oglašajo na vasi fantovska pesem in vabi dekleta k oknu... Preko meja domače zemlje, čez morje sega in se razliva lepota slovenske narodne in umetne pesmi, ter ohranja slovensko srce in misel pri življenju. Od krsta do groba spremlja naša pota in jih plemeniti, dviga duha k Bogu, ogreva mrzla srca, ter seje toploto in domačnost v prazne grede tujih vrtov. Slovenska pesem, po-

zdravljena! Ni boljšega krepčila za trudno srce kot sladka domača pesem. Pesem je najiskrenejši izraz božjega češčenja, človeške ljubezni, vseh čustev in dojemanj. Po njej se meri kulturna stopnja narodov. Slovenski narod je narod pevskih zborov. Ljudski rek pravi: Dva Slovenci duet, trije Slovenci, cel zbor. Ta tradicija se obnavlja povsod, kjer bivajo Slovenci v večjem številu.

Pomladni koncert Fantov na vasi je potrdilo te tradicije. Na Cvetno soboto 7. aprila je skupina 13 pevcev z dirigentom Nacetom Križmanom podarila slovenskemu občinstvu v newtorontski dvorani pisan šopek narodnih in umetnih pesmi. Okrog 600 ljudi je prisostvovalo koncertu. V kratkem času enega in pol leta so Fantje na vasi pripravili obsežen pevski program. Vmes so dodali še dva prizora iz fantovske kmečke romantike („Rože je na vrtu plela“ in „Jaz sem Kranjčičev

DRAMATIC CHANGES ...

(Dalje s strani 1.)

— experience, hanging like a "Damocles' sword" over American foreign policy ever since — backed and the Communist supported side won by default.

Early in 1977 and again in 1978 Zaire almost fell to the Communists by the invasion launched from neighboring Angola. France and Morocco saved the day for the West in the first and Belgium and

France in his second attempt while the U.S. Congress again showed nothing but fear and weakness versus the Communist challenge, willpower and strength.

China's spectacular thrust into the world arena has thrown the Soviet Union onto a tizzy ...

And now a new policy in Asia is being set in motion by the Carter administration, the troop pullout from Korea and the recognition of Red China at the expense of Taaiwan which can guarantee the tragic end of any U.S. influence in the Far East and grave repercussions in Japan as well as Western Europe — both of which will consider Washington a faithless ally and look for other solutions.

The Soviets are already playing up to European fears about America's rapidly declining role as defender of the free world and willing to offer non-aggression guarantees to Western Europe and maybe unification of Germany for their abandoning NATO. The Kremlin is trying to court the West Germans and other Western Europeans away from their economic and military ties to the

U.S.

"In Taiwan we just heard that President Carter has decided to set up formal ties with the Communist China regime. All the Chinese people in Taiwan are very angry at this, and yet we are not discouraged. Many meaningful campaigns have been initiated, especially the patriotic donation campaign, responded to by all the people who are giving out everything they can from their life savings. I gave all my money. All my classmates did the same ... It is touching ..."

(From the letter to her sponsor Dr. J.P., dated January 26, 1979) Nationalist China, for 30 years the most faithful ally of the U.S., stood as the chief obstacle in

Washington's drive for closer relations with Communist China. By betraying them, a political whirlwind may sweep Asia.

The Chinese on Taiwan find it difficult to reconcile the Carter Administration's pledge to restore morality to the conduct of its international affairs by abandoning free China and recognizing the Communist regime of Peking — a George Orwell's "1984-style" government which liquidated more than 60 million people after its revolutionary takeover of the mainland in 1949. Recognizing Peking regardless of its deplorable human rights record represents a flagrant betrayal of American moral principles and erodes the credibility of the U.S. among the free peoples the world over and is a giant step backward for the cause of freedom.

We have to improve our internal and foreign policy if we want to challenge the new world of totalitarian society and the appeal of Communist ideology in less developed countries

America came a long way: from the historical unpreparedness of the U.S. for International leadership through Isolationism to the World leadership.

But of the American goal continues to enjoy as much as possible the "pleasant present", then its influence and prestige will be on the rapid decline and the time is ap-

proaching when the U.S. will be so fearful of its own shadow that "the trumpet will sound the call to battle, but none shall answer" and we will "flee when none pursues ..."

Not since the feverish months immediately preceding W.W. II has the world seen such dramatic diplomatic activity as has occurred in the last half of 1978 and at

the beginning of 1979.

On August 12 Japan and China signed a "peace and friendship treaty". This marriage of Chinese diligence and Japanese technology may produce a new version of the "co-prosperity sphere" that really could dominate the world. Or would Russia march in to stop it before it happened.

Russians lost the deal of the century

The Russians have only themselves to blame for their plight. With only a little foresight and willingness to compromise, the U.S.S.R. could now be Japan's economic partner instead of China. For the last two and a half years the Soviets proposed a similar peace and friendship treaty to the Japanese. The core of the pact involved Japan's assistance in developing the hidden riches of

Siberia. The Japanese asked only one favor of Moscow: that the Russians return four essentially valueless islands off Hokkaido — Japan's northernmost main island — which they seized at the end of W.W. II.

The Russians refused and thereby lost the deal of the century.

In Asia, it would appear, a powerful axis is emerging between

China and Japan, possibly including India — an awesome economic and military alliance, from which could arise an incredible army of 200 million people.

In Europe, a ten-nation European bloc with a united Germany playing a key role, might be compelled to make temporary peace with Soviet Russia before the two blocs, East and West, have a nuclear falling-out.

Arab problems must be solved by Arabs

No other country in the Middle East is more important to U.S. economic and strategic interests than Saudi Arabia. Because of the immense oil wealth, its internal stability and its political moderation in Arab affairs is vital to the success of any peace settlement in that area. That support has not been forthcoming. Saudi Arabia views any Egyptian — Israeli peace treaty as essentially bilateral and insists that only a comprehensive settlement involving all the confrontation states holds any real prospect for peace.

The continued upheaval in Iran and the growth of Soviet influence in South Yemen and the Horn of Africa have convinced many Saudis that the U.S. is no longer a trustworthy wall against Communist encroachment in the area. Any treaty that doesn't resolve the Palestinian issue will result in a closer alliance among Saudi Arabia, Iraq, Syria, Algeria, Libya, and the P.L.O. and Iran.

As for the Israelis, a Saudi foreign ministry official contends:

"They are the rider holding

the reigns and the U.S. Administration gallops, turns right or left, as the Israelis direct. We believe that Arabs should use any means, peaceful or violent, to liberate land that have been stolen from them. But if Sadat signs a treaty that gives him back his own land and does nothing for his Arab brothers, it will be a grave mistake ...

The President of the U.S. remains narrowly concerned about peace between Israel and Egypt. What happens to all the hungry people in Egypt? Are the Israelis going to feed them, or will Carter with his "Marshall Plan"? Who is going to pay for it? We're all in favor of peace, but not Carter's, Begin's or Sadat's peace. It's got to be peace that works for all the people who live and work and die in the area. The peace Carter is after is supposed to help him look like a better President. And that just won't work. It'll

start to fail from the moment the ink begins to dry ... (Time Magazine, March 19, 1979, p.16)

Just as man is both: individual of his own and a manifold social being, so by implication and in fact are peoples and nations both: autonomous and interdependent at the same time. It is the task of political wisdom so to effect national autonomy, international interdependence and world order that they will harmoniously reflect this dual nature of national entities.

This is the only magic formula

Naša moč je v naših različnostih.

Smo provinca različnih ljudi. Imamo naše različne navade, običaje, jezik in kulturno dediščino. To so stvari, ki obogatijo in utrdijo našo družbo, ter pomagajo napraviti Ontario boljši prostor v katerem živimo. V pripoznanju mnogokulturne narave naše province, je Ontarijska vlada sprejela mnogokulturnost za svojo politiko.

Enakost za vse

Ta uradna politika pripozna enakost vseh članov naše družbe. Zagotavlja vsakemu od nas zaščito pred diskriminacijo pri možnostih zaposlitve, izobrazbe, pravičnosti, razvedrila in v vseh drugih možnostih, ki doprinašajo k enakosti življenja v provinci.

Uslužnosti za vsakogar

Ontarijska mnogokulturna politika zagotavlja, da ima vsak posameznik v naši provinci možnost sodelovanja pri uslužnostih in ustanovah, ki jih nudi vlada.

Upoštevanje kulturnih različnosti

Ontarijska politika tudi pripozna, da kulturne različnosti obogatijo vso našo družbo, kadar so deljene. Za ta cilj vlada podpira vsakega posameznika z željo, da obdrži njegovo ali njeno kulturno dediščino in jezik in da deli svojo dediščino z drugimi.

Za knjižico in nadaljne informacije o Ontarijski mnogokulturni politiki pišite na:

Multicultural and Development Branch
Ministry of Culture and Recreation
77 Bloor Street West, 5th Floor
Toronto, Ontario M7A 2R9

Reuben Baetz,
Minister of Culture
and Recreation
William Davis, Premier

GORE: Simbol neminljive lepote in večnosti ...

Planinko

Tam nad gozdovi bele pečine, daleč se snežna vidi ravan, le en pogled na naše planine, pa nam je krajiš delovni dan.

"Gore pa kipé dalje, zdaj v jasno, modro nebo, zdaj v goste bele in črne megle okoli njih ... Le zro globoko dol v soline in nas čakajo ... In potem nam živé v spominih kot mehka večerna muzika, kot melodije najlepših idealov, kot ubranost skoraj neslišnih glasov sreče in žalosti, solza in smeha ..."

Planiko
Grozota nevarnosti, pustolovščina in zmaga, pa tudi agonija poraza, to je, kar dela življenje razburljivo, ne pa stagnacija in mrtvilo.

Radost in vznícenje ob samem pogledu na skalnate ali s snegom in ledom pokrite gorske vrhove, žareče v vsej svoji veličini v jutranjem soncu ali pa speče v nočni tišini, ima posebni čar v alpskih vrhovih in je vedno mikalo in privlačevalo človeštvo in ra-

for successful international relations, or otherwise: As history's wheel turns, the era of unquestioned U.S. hegemony is ending ...

zburjalo njih domišljijo ...

Ljubezen do alpinizma ima, kot vse človeške strasti, več plati. Nekdo je očaran že ob samem pogledu na strme vrhove in je srečen, če more biti v njih bližini, drugega pa vleče, da bi osvojil visoke vrhove ne glede na težave in nevarnosti prepadnih sten in vrtočlavih višin. Kot so veliki ljubimci skozi vso zgodovino, vedno poskušali osvojiti dame, ki so veljale za neosvojljive, tako se tudi veliki osvajačji vrhov vedno raje odločijo za težavne in nevarne smeri, ki se mnogim zde nepremagljive.

(Dalje na 4. strani)

GORE

(Dalje s 3. strani)

Clovek, ki s hrepenenjem zre v planino, ni povprečna osebnost. Kajti v njem je želja po osvojitvi. Ljubezen povprečnega človeka pa olepša dejstvo, da se mu srce že ob samem pogledu na strmé vrhove in v soncu se blesteče ledenike, smehljajo od radosti.

Vsaka gora ima svoje veliko in važno leto. Za Mont Blanc je značilno leto 1786, za Matterhorn 1865. Prvi je pokrit z večnim ledom in snegom, drugi pa s prepadnimi stenami, oba pa po svoje zanimiva in očarljiva in vzvišena v svoji nepopisni lepoti. Obdobje med tema dvema letnicama lahko imenujemo "zlato dobo alpinizma".

(O prvem vzponu na Triglav — simbol Slovenstva — leta 1778 je naš list obširno poročal v julijskih številki 1977.)

V zgodnjem srednjem veku so izobraženci gledali na planine s strahom in se jim skušali izogibati; globoka bojazan pred veličastnostjo narave jih je naravnost odmikala od njih.

Alpinizem se prvič omenja v literaturi leta 1500, to je v obdobju Renesance in Humanizma.

Alpe so v svoji prvobitni lepoti in nepopisnem čaru vedno privlačevale plezalce, ki so si zastavili za cilj doseg alpskih

vrhov, ki so simbol neminljivosti lepe in večnosti.

Eden najbolj neznanih pojmovanj človeškega življenja je v tem, da se v srcu porajata največja radost in najgloblja bolečina iz istega vira. To posebno občutijo plezalci, ki mnogokrat stoje med življenjem in smrtjo. Neplaninci tega ne morejo nikoli doumeti.

Mnogi ne bodo nikoli razumeli, kaj vleče alpinista na smrtné vrhove. Motivi, ki vlečejo ljubitelja planin na vrhove, so povsem različni od tistih, ki mislijo, da jih vleče zgolj želja po osvojitvi vrhov. Lep razgled in vrh, ki je ožarjen od sonca. Toda, ko človek stoji na vrhu, sam, obdan le z valgo segajočo verigo gor, takrat šele občuti veličino narave, tedaj spozna samega sebe in goro.

Clovek, ki se je naučil, kako dirka po asfaltni džungli in se prepelje z železnico ali letalom iz ene dežele v drugo v nekaj urah, ki pluje po oceanih s hitrimi ladjami, ki tekmuje s pticami v hitrostnem letu, ki uspe pristati na drugih planetih in ki lahko uniči cele dežele s smrtonosnim orožjem, si ne pravi, da je nevarnost. Včasih vendarle zaželi povratka k prvobitnemu, originalnemu in izvirnemu.

Ta izvirnost se izraža v tem, da zopet uporabi svoje noge za povratek v tiho noč pod zvezdami, za pogled s strmih vrhov, da si zopet zaželi vdihavati vonj toplih smrekovih gozdov, poslušati skrivnostno šumenje borovcev in v nebo

kipečih macesnov, se predati nevarnostim in osvojiti težave, ki mu jih nudi narava v najlepšem planinskem svetu.

Kolikokrat mislim na prijatelje in znanke, ki so z menoj planinirali izhajata iz istega vira. To posebno in ki niso več med živimi, ker so nevarnosti bile večje od njihovih moči. Če se spomnim teh odločnih in odličnih alpinistov, ki so vsi bili dobro izvežbani, dobro opremljeni in ki ne bodo nikoli več objemali od sonca obžarjenih skal, nikoli več vdihavali svežega, hladnega planinskega zraka, zapuščajoč planinsko kočjo ali postojanko sredi noči; tedaj začnem resno verjeti, da je alpinizem nevaren. T da življenje je bilo vedno polno nevarnosti!

Planinč se mora spoprijeti z dvema vrstama nevarnosti. Prva izhaja iz planin samih: odlusčenje skal, plazovi, lomljenje ledu, nenadne vremenske spremembe in tako naprej; to so objektivne nevarnosti, ki jih ne moremo nadzorovati.

V drugo kategorijo pa spadajo subjektivne nevarnosti, to so težave pri alpinistu samem: sem planinč in ki lahko uniči cele dežele s smrtonosnim orožjem, si ne pravi, da je nevarnost. Včasih vendarle zaželi povratka k prvobitnemu, originalnemu in izvirnemu.

Ta izvirnost se izraža v tem, da zopet uporabi svoje noge za povratek v tiho noč pod zvezdami, za pogled s strmih vrhov, da si zopet zaželi vdihavati vonj toplih smrekovih gozdov, poslušati skrivnostno šumenje borovcev in v nebo

IZ SLOVENSKEGA TISKA

Kljub vsem fasadom urejenega razmerja med komunistično državo in verskimi skupinami v Jugoslaviji je dovolj dokazov, da si komunisti tako "sožitje" razlagajo po svoje — ohraniti ideološki monopol zlasti nad mladino. Zadnje pisanje dr. Strmčnika v naših razgledih je izrazil odgovor škofa Grmca. (Znamenje VIII/5, 1978, str. 447/8.)

MARKSISTIČNA IZHODISKA OSNOVNE SOLE

Dr. France Strmčnik je objavil v naših razgledih, št. 17, str. 483-484, razpravo z naslovom »Marksistična izhodišča osnovne soles«. Razprava bi sama po sebi ne zaslužila posebnih pozornosti, saj je v njej precej nevtridnih in površnih apriorističnih trditve. A ker je izšla v naših razgledih in ker veže iz nje duh, ki ga doslej nismo bili vajeni, se mi zdi, da ne bi bilo prav, če bi jo molče prešli in se ne bi ob njej nekoliko ustavili.

1. Po Strmčnikovo bi morali v šole uvesti tudi marksizem, kolikor pomeni »marksistično ontološko filozofsko osnovno«, in sicer ne samo kot poseben predmet, temveč bi moral s takšnim marksizmom biti prepojen ves pouk v šoli, vsa vzgoja, namreč »posredno, stvarno logično in problemsko«. Zato pa seveda vereni učitelj ne more počevati v »marksistično angažirani šole«. Poslanstvo, ki jo ima šola, »ni združljivo z idealistično opredeljenim in religioznim učiteljem«. »Neresno, oportunistično in samovarajoče je pričakovanje, da bi bil religiozni učitelj kos tem nalogam pouka in da je možno zreducirati njegove konflikte med lastno idealistično usmerjenostjo in marksističnim znanjem pouka na vprašanje njegove osebnosti in poštenja.« Učitelj torej mora biti prepričan marksist, ne samo socialist, ne samo prepričan zagovornik našega družbenega reda, čeprav bi po mnenju odgovornih predstavnikov naše družbe to zadostovalo, kakor bomo videli. Ali se ne pravi v naše šole s takšnimi stališči vnašati konflikte, spodbujati temelje samoprvanjanja, gaziti pravice, ki so našim državljanom zajamčene po ustavi in drugih zakonih? Če bi za državljane z marksističnim svetovnim nazorom bile posebne šole, nimam nič proti, če so na tak način idejno angažirane. Moram pa biti odločno proti takšni angažiranosti, če gre za šole, ki jih morajo obiskovati otroci tudi vernih staršev ali sploh staršev z drugačnim svetovnim nazorom. Gre za enakopravnost vernih in neverujočih ljudi v naši družbi.

2. Kako je dr. France Strmčnik prišel do takšnih nazorov? Poskušajmo razbrati iz njegove razprave odgovor na to vprašanje.

a) Med drugim npr. pravi: »Mislim, da je za marksiste nesprejemljivo tako pojmovanje znanstvenosti, ki ignorira marksistične, filozofske in celovite marksistične ideološke dimenzije znanosti.« Če si ne bi ob tej trditvi zastavili drugega vprašanja, bi se morali vprašati, ali se pravi biti Jugoslovani in Slovenec isto kakor biti marksist. Samo pod pogojem, da je tako, bi v nekem pogledu Strmčnikova trditev o »marksistični znanstvenosti« lahko bila izhodišče za druge njegove nazore o osnovni šoli in njeni angažiranosti.

b) Druga trditev, ki bi mogla utemeljiti Strmčnikove nazore o šoli, je tale: »V resnično dialektično pojmovani znanosti imajo enako veljavno kot empirična in neposredno preverljiva spoznanja tudi načela, filozofske kategorije, aprioristične determinante ipd., če so znanstveno utemeljene in v neposredni ali posredni logični zvezi s konkretnimi spoznanji.« Trditev je zelo vprašljiva, ker empirična spoznanja napredujejo in zato lahko hitro ovržejo »načela, filozofske kategorije in aprioristične determinante«, ki se danes zdijo utemeljene in v zvezi s konkretnimi spoznanji. Nekaj drugega je namreč empirična znanost in zopet nekaj drugega filozofija, svetovni nazor, čeprav je med obojimi zveza. Samo nekoliko, bi se bilo treba poglobiti v dela resnih marksističnih mislecev, če že ne drugih, pa bi tudi dr. Strmčnik prišel do drugačnega spoznanja. Seveda njemu je bila omenjena trditev potrebna, če je hotel proglasiti dialektični materializem za znanstveni svetovni nazor in še več, kakor bomo videli.

c) Dr. France Strmčnik pravi: »In če je marksistična dialektika bistveni pogoj znanosti, oboje pa temelji marksističnega pojmovanja sveta, potem vpliva znanstvenost pouka posredno in

neposredno tudi na oblikovanje marksističnega pogleda na svet.« Če bi bilo res, da je marksistična dialektika bistveni pogoj znanosti, kako so potem bili in so tudi danes mogoči znanstveniki — Nobelovi nagradenci, ki nikdar niso zagovarjali načel marksistične dialektike? Menda dr. Strmčnik ne bo zanikal, da so ti ljudje bili res znanstveniki, ali pa jih vse proglasil za marksiste.

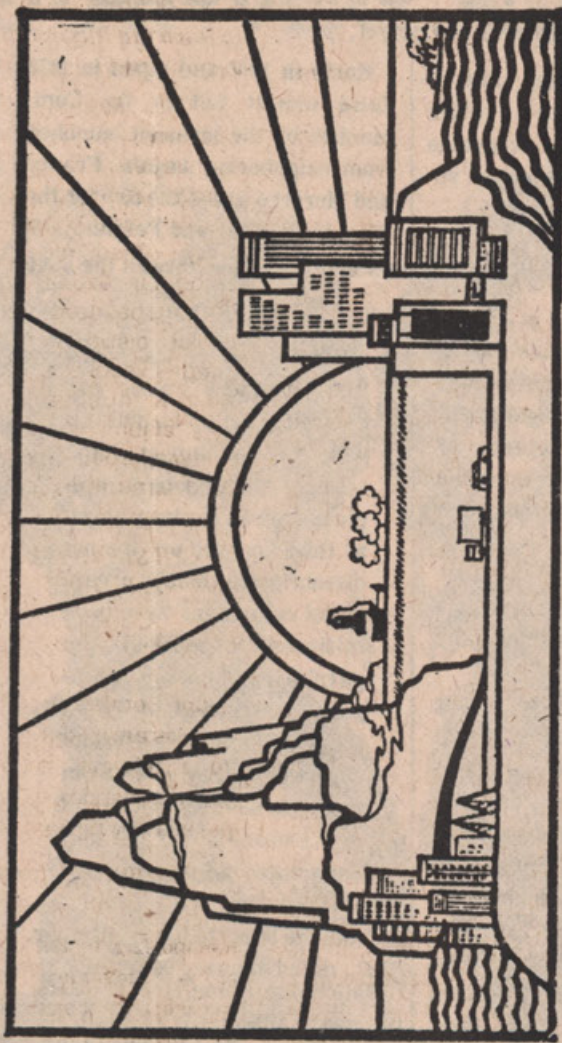
3. Morda pa je dr. Strmčnika zapeljala trditev, ki jo je takole izrazil: »V osnovi teh odnosov so v bistvu iste načelne razlike, ki izvirajo iz nezdružljivosti idealizma in materializma, iz dejstva, da razlaga religija svet in njegove temeljne pojave z razodetjem in smotnostjo, znanost pa z vzročnostjo, zakonitostmi in z logičnimi domnevmami ter predpostavkami.« Toda ta trditev ne drži. Tudi religija priznava vzročnost in zakonitosti v svetu, čeprav se potem vprašuje še dalje in utemeljuje vzročnost in zakonitosti z odgovori, ki izhajajo tudi iz razodetja. Kar misli dr. Strmčnik z izrazom »religija«, ni religija, temveč praznoverje, magija, čeprav ne moremo zanikati, da je religija kdaj skušala reševati znanstvene probleme s pomočjo razodetja, napačno pojmovanega razodetja.

4. Končno nikakor ne morem misliti, da bi dr. France Strmčnik hotel šteti med tiste, ki »se jim je zapisalo brez temeljitostih osvetlitev, da religiozno prepričanje ljudi ne more biti sprto z znanstvenostjo... da je bistvo marksizma v njegovih socialnih in humanističnih dimenzijah«, tov. Setina, ki je izjavil: »Marksizem v razmerah naše družbe ni predvsem ateizem, je tudi bojevnik za samoprvanjanje in humanizacijo naše družbe, za razvoj socialistične zveze in za pritegovanje širšega kroga ljudi, predvsem vernikov, v to najširšo politično organizacijo. Je bojevnik, ki se skupaj z verniki zavzema za spreminjanje socialnih odnosov, za spremembo sveta, torej zamenjuje boj proti religiji z bojem za lepše življenje« (Delo, 9. 7. 1977). In prav tako ne morem misliti, da bi isti avtor hotel kritizirati izjavo koordinacijskega odbora predsedstva RK SZDL Slovenije: »Idejno nevtralne šole nikdar ni bilo, je ni in je tudi v naši družbi ne more biti. Šola, za katero se zavzemamo, je kvalitativno socialistična in samopravna šola, ki je v skupnem interesu vernih in neverujočih ljudi... Pouk v šoli socialistične samoupravne družbe mora biti znanstven, vzgoja pa socialistična... Ker pa socializma ne moremo graditi na kakršni koli teoretični podmeni ali teoriji, je navzočnost marksizma kot znanstvenosti in kritične teorije v šoli nujna... To pa je vse kaj drugega kot ateizem, ki ga nekateri verski gorečnejši pripisujejo naši šoli. O religijah in njihovem zgodovinskem razvoju in pomenu ter kot družbenem pojavu šola mora dati znanstveno resnico in jo tudi dati... Potemtakem sploh ni osnovno vprašanje, če je verni učitelj lahko učitelj v šoli socialistične samoupravne družbe, ampak kakšen je ta učitelj... Namesto zaključka: zavzetost za socialistične samoupravne odnose v teoriji in praksi, v šoli in izven nje, v enaki meri in ob enaki odgovornosti velja za vse učitelje. Tu je poudarek, ne pa na vernosti...« (Delo, 19. 3. 1977).

Poudarjam pa, da sem zagovornik socialistično angažirane šole in nimam nič proti marksistično angažirani šoli, dokler taka angažiranost ne vpljuje na indoktrinacijo ateizma, torej ateizma ali metafizičnega materializma, kakor ga podčrtava dr. France Strmčnik, in omogoča tudi vernemu učitelju, ki je zavzet za socialistične samoupravne odnose, mesto v šoli.

Vekoslav Grmč

Vi pripadate Kanadi

... Kanada pripada Vam

Kanada je Vaša zemlja. Vsaka provinca, vsako mesto, vsaka vas, Atlantske province na vzhodu, naše prelepe okrožje glavnega mesta, v nebo kipeče planine "Rockies" in še naprej proti zapadu. Zemlja nepopisnih naravnih lepot; polna zgrajenega znanost in preproste prijateljstva; z najrazličnejšimi možnostmi počitniških doživetij, ki jih nobena zemlja ne nudi.

Obljubite si, da boste spoznali še en nov predele Vaše Kanade to leto. Povabite Vaše prijatelje in sorodnike iz stare domovine, naj skupaj z Vami delijo Vaše veselje in Vaš ponos.

Kanada

je zemlja, ki Vam nudi še več.

Canadian Government
Office of tourism
Office de tourisme
du Canada

Bil sem 3 mesece član Koroške deželne vlade

Še o dr. Jošku Tischlerju

Kot smo že poročali, je 23. januarja umrl v Celovcu v 77. letu starosti dr. Joško Tischler, dolgoletni voditelj Slovencev na Koroškem.

Rodil se je v Podjuni in maturiral, po plebiscitu, na gimnaziji v Celovcu. Po končanih vseučiliških študijah na Dunaju ni mogel dobiti službenega mesta na Koroškem. Šele 1. 1934 je dobil mesto v Beljaku in je postal že 1. 1936 predsednik Slovenske prosvetne zveze. Po priključitvi Avstrije nemškemu rajhu so ga premestili v Bregenz in mu prepovedali obisk Koroške. Kljub temu je ilegalno trikrat obiskal slovenske pregnance na Hesselbergu in jih je po končani vojni tudi pripeljal nazaj na Koroško. Britanske zasedbene oblasti so ga imenovala za člana začasne deželne vlade. Po njegovih prizadevanjih je vlada uvedla obvezen pouk slovenščine po vsem dvojezičnem ozemlju. Posebne zasluge si je pridobil pri organiziranju slovenske gimnazije v Celovcu, ki ji je bil tudi prvi ravnatelj in jo je vodil 10 let do svoje upokojitve. Tudi vodstvo Narodnega sveta koroških Slovencev je prepustil 1. 1960 mlajšim močem, toda v kritičnem letu 1972 so ga zopet poklicali nazaj in je vodil svet do 1. 1976, ko je moral zaradi bolezni zapustiti to odgovorno mesto. Pokopali so ga 29. januarja v Zrelcah.

S svojim nesebičnim in požrtvovalnim delom za dobrobit Slovencev na Koroškem, si je pridobil trajno mesto v zgodovini Slovencev.

Intervju z dr. Tischlerjem

V spominski številki Našega tednika (Celovec, 7. septembra 1978) je bil objavljen intervju z dr. Tischlerjem (Filip Warasch), iz katerega posnemamo nekaj odstavkov.

Uredništvo

nt: Kakšna možnost delovanja je preostala za koroške Slovence po udoru Hitlerja?

Dr. Tischler: Na kulturnem polju smo še poskušali nadaljevati z delom. Tako smo 15. junija 1938 organizirali pri Prangarju v Zmočih pri Brnci "Slovenski dan". Nad šeststo ljudi je prišlo in govoril sem jim kot predsednik Slovenske prosvetne zveze. In potem smo napravili 15. avgusta 1938 v Glasbenici "Slovenski dan", kjer je bilo nad tisoč udeležencev. Izbrali smo še druge prilike, prirejali smo kuharske tečaje z Milko Hartmanovo po pet do šest tednov.

nt: Nismo se še dotaknili šolskega vprašanja. Hvala vam, da ste nam bili za oris šolske situacije tako v prvi republiki kot tudi v tistem času do ukoravanja Hitlerjeve Nemčije v Jugoslavijo.

Dr. Tischler: V 1. republiki je obstajala tako imenovana utrakvistična šola, ki pa je bila dejansko nem-

ška šola. Spominjam se enega primera, ko smo Slovenci izvedli zbiranje podpisov za dvojezično šolo v občini Vovbre, severno od Velikoveca, in je nam potem šolski referent Felix Hurdus izjavil, da to ni uradno, da je to privatno. Mi smo dosegli 75 procentov podpisov za dvojezično šolo. Na odlok so izvedli uradno šteje, uradne podpise, tam pa so "našli" 78 procentov za nemško šolo. Bila je dejanska nepriljubljenost za dvojezično šolo. Za upoštevanje slovenščine ni bilo volje. V prvi republiki smo potem pričeli z nedeljsko šolo. Ta se je posebno obnesla v Sentačkobu v Rožu, kjer je Janko Janežič, poznejši podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, vodil to nedeljsko šolo. Takoj po anšlusu pa so še utrakvistično šolo likvidirali. Potem je obstajala samo še nemška šola.

BIL SEM 3 MESECE ČLAN KOROŠKE DEŽELNE VLADE

Pred odhodom iz celovca pa sta se pojavila v kasarni glavni Piesch in pa vodja koroškega deželne urada Newoce. Vprašala sta me, če bi vstopil v provizorično deželno vlado. Stal sem jima pogoj, da mora biti rešeno šolsko vprašanje in pa zagotovljena vrnitev vseh izseljencev. To sta mi zagotovila in po par dneh v Sovčah sem se vrnil v Celovec in postal član vlade. To je bilo konec julija 1945. In ostal sem član vlade do 5. novembra 1945.

V vladi sem se posvetil predvsem šolskemu vprašanju. Skupaj z direktorjem Alchholzerjem in direktorjem Legatom sem pripravil osnutek za dvojezično obvezno ljudsko šolo.

nt: In od kod ste Vi jemali pravzaprav ideje za to šolo?

Dr. Tischler: Prinesel sem jih iz Bregenza, kjer sem obiskal tudi Retoromane v Švici in se ogrel za obvezno dvojezično šolo.

nt: Kako so ostali člani vlade Vašo zamisel sprejeli?

Dr. Tischler: Najprej je bil dolg razgovor z Newoletom, ki je na videz z zelo velikim razumevanjem sledil tej ideji in jo odobral. Na seji vlade 3. oktobra 1945 pa se je najbolj upiral deželni svetni Felitsch od ÖVP, češ dvojezičnost ni potrebna, utrakvistična šola naj ostane ali pa dvojezična samo za dve leti. Kljub temu je bil sklep potem soglasen.

nt: Danes trdijo naši nasprotniki, da je to pač angleški oktroiran zakon, da so ga Angleži podrinili koroškim oblastem...

Dr. Tischler: Take trditve bi odločno zavrnili. Angleži se niso vmešavali v to šolsko vprašanje. Jaz sem imel razgovore tudi z Angleži, predvsem s šolskim referentom zasedbene oblasti, ki je idejo, ne da bi se vmešaval, odobral. Najbolj važen se mi je zdol tisti odstavek šolske odredbe, da se mora verouk načelno poučevati v materinem jeziku.

Razgovori o ustanovitvi slovenske gimnazije so se začeli že leta 1946

nt: Kdaj je padla prva pobuda za slovensko gimnazijo?

Dr. Tischler: Razgovori o slovenski gimnaziji, oziroma o dvojezični gimnaziji, kot sem si jo jaz predstavljal, so bili najprej z deželnim šolskim nadzornikom Hugom Schwendenweinom. To je bilo leta 1946. Schwendenwein je z velikim razumevanjem gledal ta problem. Mislim, da mora obvezni dvojezični šoli slediti dvojezična gimnazija. In s Schwendenweinom sva se dogovarjala, kaka bi ta gimnazija bila. Realni predmeti bi bili v nemščini, filozofski predmeti pa v slovenščini. To se pravi, latinščina, slovenščina, grščina in matematika v slovenščini, kemija, fizika in tako dalje pa v nemščini.

nt: Kako je torej šlo v slovenski politiki naprej?

Dr. Tischler: Ko je aprila 1949 v Parizu padla odločitev glede avstrijskih končnih meja, je nastal nov položaj. Mi smo se ponovno posvetovali, kaj sedaj. In smo bili mnenja, da je treba s to realnostjo računati. Torej smo se odločili za ustanovitev Narodnega sveta koroških Slovencev. Rad bi naštel nekaj sodelavcev iz prvih dni Narodnega sveta koroških Slovencev. Predvsem so to bili župnik Starc, bivši poslanec; župnik Vavti; bivši poslanec Miki-Mager iz Malošč; Kumer z Blata; Kovačič iz Podjerkberka; Koren iz Večne vasi in Janežič iz Sentačkoba... Vsi so bili mnenja, da moramo ustvariti skupno streho. In smo se zmenili za prvi občni zbor Narodnega sveta 28. junija 1949. Priznati smo želeli novo realnost ter naglasiti, da smo del slovenskega naroda in da hočemo graditi koroško politiko na isti osnovi, na kateri je politika rasla na Koroškem pred vojno.

„Noben emigrant ni botroval ustanovitvi NSKS“

nt: Nekateri trdijo, da so botrovali ustanovitvi Narodnega sveta koroških Slovencev emigrantske sile?

Dr. Tischler: Jaz bi odločno naglasil, da noben emigrant ni botroval ustanovitvi Narodnega sveta koroških Slovencev. In se tudi nihče ni vmešaval.

Prva skupna seja NSKS in ZSO je bila 18. maja 1955 pri „König“ v Celovcu

nt: Kako se Vi, gospod dr. Tischler, spominjate dneva, ko so podpisali avstrijsko državno pogodbo?

Dr. Tischler: Državna pogodba je bila podpisana 15. maja 1955. Listi so objavili tekst državne pogodbe 16. in 17. maja. Prej nismo vedeli za tekst. In tudi za člen 7 smo izvedeli šele tedaj. Takoj nato sem jaz telefoniral predsedniku Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Francu Zwitterju in ga prosil za razgovor. Dobila sva se 18. maja 1955 ob treh popoldan pri „König“ v Celovcu. Poskušal sem pokazati, da državna pogodba ne pozna ne črnih ne rdečih Slovencev, ampak samo Slovence. In zaradi tega mislim, oziroma sem za stopal mnenje, da moramo stališče do teksta državne pogodbe, kar se tiče nas, narodne manjšine, zajeti

skupno. Dr. Zwitter je to moje mnenje tedaj odklonil, toda po dolgih pregovarjanjih je prišlo vendar 11. oktobra 1955 do skupne spomence, ki smo jo izročili vladi. To je začetek sodelovanja med obema organizacijama, tako rekoč prva koordinacijska seja. Do tedaj med NSKS in ZSO stikov ni bilo. Kot rečeno, smo predali spomenico 11. oktobra 1955, toda zvezna vlada ni odgovorila na spomenico do danes in deželna vlada tudi ne.

* * *

nt: Koroški Slovenci Vas z uo pravico imenujejo »Očeta slovenske gimnazije«. Kakšni so Vaši spomini na tista leta, ko se je ustanovljala slovenska gimnazija?

Dr. Tischler: Avgusta 1955, takoj dva meseca po Državni pogodbi, je prosvetni minister dr. Heinrich Drimmel dal nalogo koroškemu šolskemu svetu, naj izbere v gimnazijah v Sentačkobu, Celovcu in Beljaku vsa imena študentov in dijakov, ki so vpisani kot Slovenci. In teh so dognali 70 na vseh treh šolah. Nato je bilo 1. septembra 1955 posvetovanje, ki ga je sklical deželni glavar Wedenig; prisotni smo bili tudi šolski nadzornik dr. Arnold, dr. Franci Zwitter in jaz. Hoteli so nas presenetiti z ustanovitvijo gimnazije z osmimi razredi. Mi pa smo se postavili na štatišče, da je gimnazija ne ustanavlja od zgoraj, ampak od spodaj. 8. septembra se je začel pouk in v tem času bi morali ustanoviti 8 razredov gimnazije z učenci, o katerih nismo vedeli, če hočejo na slovensko šolo ali ne. Predlagali smo, da bi gimnazijo z dvema razredoma začeli, in to leta 1956. Tedaj je Mohorjeva družba začela ustanavljati dijaški dom za fante in dekleta; leta 1956 zopet ni bilo gimnazije in smo otrokom svetovali, naj grejo na nemške šole. Končno smo leta 1957 pripravili potem 3 razrede.

nt: Kdaj so se pravzaprav pričela zakulisna pogajanja za slovensko gimnazijo?

Dr. Tischler: Začela so se jeseni 1955. Do teh razgovorov je prišlo na poziv prosvetnega ministra in je dobil sekijski šef dr. Hans Vogelsang nalogo, da se z nami pogovori. Z naše strani sem bil navzoč sam, edini. Pri sekijskem šefu Vogelsangu sem našel veliko razumevanje. Samo ni bilo vidno, kje bo šola in kdo bo šolo vzdrževal.

nt: Ko ste postali ravnatelj Slovenske gimnazije, ste odložili funkcijo predsednika NSKS?

Dr. Tischler: Obremenitev Narodnega sveta in gimnazije je bila zame preveliko breme. Zaradi tega sem januarja 1960 zaprosil, da me občni zbor Narodnega sveta koroških Slovencev ne izvoli več. Po dvakratni soglasni izvolitvi za predsednika se mi je vendar posrečilo znebiti se enega bremena. To je bil Narodni svet. Politični ideji sem ostal zvest, neposredno pa sem se posvetil gimnaziji.

nt: Še nekaj besed k Vašemu delu za gimnazijo. Kakšni so spomini, kakšni občutki, ki Vas danes vežejo na Slovensko gimnazijo?

Dr. Tischler: Bil sem 40 let učitelj na gimnaziji. Na nemški 30 let, na slovenski pa 10 let. Najlepša so bila zame prva leta Slovenske gimnazije. Tam sem res doživel to, kar sem si vse življenje želel. Učiteljski zbor je bil tako vzoren in prijeteljski, da smo vsi radi hodili v šolo, čeprav je bil pouk popoldan.